

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ

Вул.. Комінтерну, 1 м. Київ, 01032
Тел.: (044) 238-6260, Тел./факс: (44) 238-6259
e-mail: necu@i.kiev.ua; irina.stavchuk@necu.org.ua

Member of
IUCN
The World Conservation Union

CEE bankwatch
network

**GLOBAL
RELEAF**

14.05.2009

Щодо підготовки позиції України на міжнародні переговори ООН зі зміни клімату в Бонні 1-12 червня 2009 року

2009 рік є надзвичайно важливим в вирішенні глобальної зміни клімату та потребує серйозного і виваженого підходу до переговорного процесу на міжнародному рівні. В грудні 2009 року 189 країн повинні завершити підготовку та підписати нову міжнародну угоду по боротьбі із глобальними змінами клімату, що прийде на зміну Кіотському протоколу в 2013 році.

1-12 червня відбудеться чергова зустріч Допоміжних Органів Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату. Метою зустрічі буде продовження формування тексту посткіотської угоди. На даний час усі країни подали свої пропозиції щодо окремих питань міжнародних переговорів і зведена чернетка угоди буде представлена до початку сесії в Бонні.

Наукові висновки стають дедалі більше невтішними: зміни клімату відбуваються набагато швидше, ніж це передбачалося ще декілька років тому і навіть швидше, ніж найгірший з сценаріїв Міжнародної групи експертів зі зміни клімату при ООН (МГЕЗК) 2007 року. Це створює величезний тиск на переговорах як на розвинені країни, так і країни, що розвиваються. На розвинені - щодо обсягу необхідних скорочень викидів, що за рекомендацією МГЕЗК повинно бути мінус 25-40% від рівня 1990 року до 2020 року, та щодо забезпечення фінансової підтримки адаптації та скорочення викидів в країнах, що розвиваються. Найсильнішим країнам, що розвиваються, також потрібно буде запроваджувати політику скорочення викидів - на 15-30% менше, ніж прогнозований обсяг викидів за розвитком «бізнес як звичайно», але за умови фінансової та технологічної допомоги від розвинених країн.

Національний Екологічний Центр пропонує аналітичний звіт з оглядом позицій основних країн-учасниць переговорів щодо найважливіших для України питань та аналізує які варіанти для України можуть бути найприйнятніші. Ми сподіваємось, що ця інформація допоможе прийняти виважену позицію на переговори, що з одного боку сприятиме прогресу на міжнародних переговорах в цілому, а з іншого не покладе на Україну непосильних зобов'язань.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

В інтересах України є прийняття ефективної посткіотської угоди в Копенгагені. Це необхідно для вирішення глобальної проблеми зміни клімату, але також з суто економічних міркувань - для продовження використання механізмів спільного впровадження та торгівлі квотами.

Тому Україна не повинна блокувати рішення, що сприяють прогресу на переговорах і йти на певні поступки та компроміси.

Щодо питання зобов'язання на скорочення викидів: Обрана Україною мета на 20% не є політично доцільною на переговорах і за відсутності обґрунтування цифри буде дуже важко переконати інші країни, що така мета є рівносильна діям інших розвинених країн та країн, що розвиваються. Україна повинна бути готовою до більш серйозного зобов'язання.

Щодо питання фінансування: за будь-якого із запропонованих на сьогодні механізмів Україна повинна буде вносити кошти або у вигляді передачі частки квот або у вигляді реальних коштів. Україна входить в групу індустріально розвинених країн і повинна розділяти відповідальність за зміни клімату, що вже відбуваються. В той же час, Україна повинна наголошувати на необхідності диференційованого підходу для України, зважаючи на низький рівень ВВП.

Щодо питання співпраці по технологіях: усі пропозиції для України цікаві.

Зміст документу

Які питання є найважливішими для України в переговорах на посткіотський період?.....	3
Зобов'язання на скорочення викидів парникових газів на посткіотський період.....	4
На скільки необхідно скоротити викиди за висновками міжнародної групи експертів ООН зі зміни клімату в короткостроковий та довгостроковий періоди?	4
Оголошені плани про цілі скорочення викидів парникових газів країн Додатку 1 та країн, що не входять в Додаток 1.	5
Критичний аналіз позиції України щодо плану скоротити викиди парникових газів на 20% до 2020 року від 1990 року.	6
Позиція неурядових екологічних організацій України	7
Забезпечення фінансування.....	8
Чому Україна повинна платити кошти в міжнародний кліматичний фонд?	8
Загальний обсяг необхідних коштів.....	9
Основні пропозиції щодо джерел фінансування, коментарі до цих позицій та аналіз їх прийнятності для України.....	9
Співпраця по технологіям	12

Які питання є найважливішими для України в переговорах на посткіотський період?

Основні блоки, на яких буде побудована посткіотська угода:

- (1) спільне довгострокове бачення вирішення проблеми зміни клімату,
- (2) обсяги та розподіл зобов'язань на скорочення викидів парникових газів,
- (3) адаптація країн, що розвиваються, до змін клімату та
- (4) забезпечення належного фінансування адаптації, скорочення викидів та співпраця по технологіям.

На сьогодні вже завершилися усі етапи, коли країни могли подати свої пропозиції щодо окремих питань на переговорах. 1 червня в Бонні буде представлена чернетка посткіотської угоди, в яку будуть включені надані різні пропозиції. Країни повинні будуть допрацювати з запропонованих варіантів такі, що будуть влаштовувати усіх. Відповідно, підготовкою України до переговорів в Бонні повинен бути детальний розгляд різних пропозицій та аналіз наслідків їх потенційного запровадження для України.

На нашу думку, найважливішими питаннями в ході підготовки посткіотської угоди для України є:

1. Питання обсягу зобов'язання на скорочення викидів парникових газів на посткіотський період;
2. Джерела фінансування програм адаптації, скорочення викидів та співпраці по технологіям;
3. Співпраця по технологіям.

Надалі ми пропонуємо детальний розгляд кожного з цих питань, вже прийняті рішення, позиції основних країн та пропозиції щодо позиції України з цих питань.

1. Зобов'язання на скорочення викидів парникових газів на посткіотський період

Основною метою Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату є стабілізація концентрації парникових газів в атмосфері на такому рівні, що попередить негативний антропогенний вплив на кліматичну систему планети. Такий рівень повинен бути досягнутим в часових межах, достатніх для адаптації екосистем до змін клімату, гарантуючих, що немає загроз для вирощування продуктів харчування та для економічного росту на принципах сталого розвитку.

Таке загальне визначення потребує конкретизації який же саме рівень концентрації парникових газів є безпечним, щоб встановити відповідні довгострокові та короткострокові цілі на скорочення викидів парникових газів.

Звіт Міжнародної групи експертів ООН зі зміни клімату (2007) надає різні сценарії росту викидів парникових газів і потепління за відсутності міжнародних зобов'язань на скорочення викидів. За найгіршим з цих сценаріїв температура вже до кінця цього сторіччя може піднятися до 4.5°C від доіндустріального рівня. Теперішні темпи росту викидів парникових газів складають в середньому 3.3% на рік (2000-2006), що навіть більше, ніж найгірший сценарій вчених.

На скільки необхідно скоротити викиди за висновками міжнародної групи експертів ООН зі зміни клімату в короткостроковий та довгостроковий періоди?

Середня температура на планеті вже підвищилася на 0.7°C від доіндустріального рівня і вже зараз відбуваються негативні прояви змін клімату. Вчені називають безпечним рівнем глобального потепління 2°C від доіндустріального рівня. Нажаль, якщо викиди парникових газів будуть продовжувати рости як це відбувається зараз, то вже до кінця століття середня температура на планеті може дійти до позначки 7 градусів Цельсія.

Навіть 2°C потепління не означають, що негативних наслідків не буде, але це межа, від якої можуть початися незворотні та катастрофічні зміни клімату:

- 1.1-3.2 мільярди людей будуть страждати від нестачі питної води;
- загибель коралових рифів та інших видів, що залежать від них;
- танення тундри, що призведе до значних викидів метану, посилюючи процес глобальної зміни клімату;
- 3-15 мільйонів людей щорічно під ризиком затоплення територій проживання;
- збільшення інфекційних захворювань, недоїдання;
- збільшення смертності людей від теплових хвиль, засух, повеней, стихійних лих;
- при потеплінні на 2.5°C від 20 до 80% амазонських тропічних лісів загинуть;

Для утримання потепління на межі 2°C група індустріально розвинених країн повинна взяти зобов'язання на скорочення викидів на 25-40% від рівня 1990 року до 2020 та на 80-95% до 2050 року. В той же час від країн, що розвиваються також очікується згода на зобов'язання скорочення викидів на 15-30% від базового сценарію розвитку за умови фінансової та технічної допомоги з боку розвинених країн.

Глобальні викиди парникових газів повинні досягти найбільшого значення та почати знижуватися вже до 2020 року. До 2050 року глобальні викиди повинні скоротитися вдвічі від сьогоднішніх обсягів.

Оголошені плани про цілі скорочення викидів парникових газів країн Додатку 1 та країн, що не входять в Додаток 1.

Індустріально розвинені:

- Усі країни, включаючи найбільших емітерів парникових газів: Китай, США та Росія підтвердили свої наміри підготувати та прийняти нову міжнародну угоду. Без виключення ці країни підтвердили стратегічну мету щодо зниження глобальних викидів парникових газів на 50% до 2050 року;
- ЄС в березні 2008 прийняв рішення про скорочення викидів на -20% від рівня 1990 року до 2020 всередині ЄС та -30%, якщо інші розвинені країни теж візьмуть відповідні зобов'язання в рамках міжнародної угоди на період після 2012 року. Додаткові 10% будуть досягнуті шляхом фінансування проектів скорочення викидів в країнах з перехідною економікою та країнах, що розвиваються;
- **Норвегія** -30% до 2020 ;
- **Японія** представила 6 сценаріїв середньо тривалих цілей від +4% до -25% до 2020 року від 1990 року;
- **Австралія** -5% до 2020 від 2000 та -15% до 2020 якщо інші країни приєднаються;
- **Швейцарія** від -20% до - 50% до 2020 року від рівня 1990;
- **США** -14% від 2006 до 2020, що фактично означає 0% від 1990 року, аналогічна позиція **Канади**;
- **Білорусь** від -5% до -10% від 1990 до 2020 року;
- **Росія** на міністерському сегменті в Познані заявила про намір стабілізувати викиди парникових газів, тобто запровадити заходи енергозбереження та підвищення енергоефективності на 40%, які орієнтовно зупинять ріст викидів в Росії до 2020 року;
- **Україна** -20% від рівня 1990 до 2020 року.

Скорочення викидів для країн, що розвиваються:

В Познані ЄС вийшов з пропозицією, що найсильніші країни, що розвиваються, повинні до 2020 року скоротити викиди парникових газів на 15-30% від базового сценарію розвитку «бізнес як звичайно».

Найбільш прогресивні країни, що розвиваються, вже заявляють про свої цілі. Так, ПАР нещодавно заявила про намір стабілізувати викиди парникових газів до 2020-2025 років і потім почати їх знижувати. Очікується, що найближчим часом Південна Корея заявить про свої цілі. Армения також висловлювала свою готовність брати зобов'язання за умови підтримки з боку розвинених країн. Китай, Індія та інші країни без міжнародних зобов'язань приймають національне законодавство з енергозбереження та розвитку відновлюваних джерел енергії.

В Познані активно обговорювався та практично не зустрів активних заперечень принцип скорочення викидів країнами, що розвиваються, через систему міжнародного затвердження та фінансової підтримки національних планів (National Available Mitigation Activities – NAMA). Кожна країна повинна буде за певними стандартами розробити план скорочення викидів та звітності, процеси моніторингу та перевірки результатів (MRV). Такі національні плани будуть проходити процедуру затвердження, після чого певна частина виконання плану буде фінансово та технологічно підтримуватися розвиненими країнами.

ЄС вважає, що в НАМА повинно бути 3 частини заходів. Перша група заходів: комерційно вигідні вже сьогодні і такі, що потребують лише організаційних рішень на національному рівні; усі витрати на запровадження цих заходів будуть покриватися країнами самостійно. Друга група: інноваційні, що потребують розповсюдження нових для країни технологій і будуть фінансуватися розвиненими країнами. Третя група: заходи комерційного поширення вже існуючих в країні технологій, що будуть підтримуватися приватними компаніями як розвинених країн, так і країн, що розвиваються.

Критичний аналіз позиції України щодо плану скоротити викиди парникових газів на 20% до 2020 року від 1990 року.

В офіційній позиції уряду України пропонується взяти зобов'язання на рівні -20% від 1990 року до 2020 року.

На сьогодні викиди в Україні складають лише 45% від рівня 1990 року, відповідно, оголошене Україною зобов'язання фактично передбачає ріст викидів парникових газів **на 70% від сьогоднішнього рівня**. Відповідно до енергетичної стратегії України до 2030 року навіть за найоптимістичнішим сценарієм Україна до 2020 року не досягне рівня -30% від 1990 року і ці дані подані в Другому Національному повідомленні України до Секретаріату Конвенції. За відсутності у Українській сторони обґрунтувань такого значного росту викидів запропоноване зобов'язання буде неможливо захистити. Така позиція України не є політично прийнятною.

В Познані в грудні 2008 року в щоденній газеті міжнародних неурядових організацій¹ був опублікований заклик до Української делегації навіть не оприлюднювати мету на 20% скорочення від 1990 року, тому що вона передбачає значний ріст викидів парникових газів.

В січні 2009 Європейська Комісія оприлюднила своє повідомлення зі зміни клімату по позиції стосовно окремих питань на переговорах². В цьому документі ЄС прорахував можливий варіант розподілу дозволів на викиди парникових газів серед групи країн Додатку 1 за умови, що ця група сукупно візьме зобов'язання скоротити викиди на 30% до 2020 від 1990 року. За

За основу розрахунків було обрано 4 критерії: (1) економічна спроможність платити за індикатором ВВП/людину; (2) кількість викидів парникових газів на одиницю ВВП; (3) історична відповідальність країн за викиди (загальний обсяг протягом 1990-2005) та (4) динаміка зміни чисельності населення. Результати прорахунків для усіх країн представлено в таблиці. Для України, враховуючи усі критерії, була отримана цифра зобов'язання скорочення викидів **на 12% від рівня 2005 року або на 60% від рівня 1990 року**. Тобто, беручи до уваги потенціал скорочення викидів, економічну ситуацію в країні, історичну відповідальність та зміни в населенні зобов'язання на такому рівні є логічним.

Розподіл дозволів на викиди парникових газів серед країн Додатку 1 (DG Environment, 2009)

	Частка відповідно до ВВП/Людину	Частка відповідно до ПГ/ВВП	Частка відповідно до ПГ '90-'05	Частка відповідно до населення	Зобов'язання від 2005	Зобов'язання від 1990
	A	b	c	d	e=a+b+c+d	
EU 27	-10,2%	-10,1%	-5,2%	1,7%	-24%	-30%
Австралія	-12,6%	-16,7%	-20,0%	10%	-39%	-24%

¹ <http://climatenetwork.org/eco/poznan-ecos/Eco7can-talk.pdf>

² http://ec.europa.eu/environment/climat/pdf/future_action/part2.pdf

	Частка відповідно до ВВП/Люди ну	Частка відповідно до ПГ/ВВП	Частка відповідно до ПГ '90-'05	Частка відповідно до населення	Зобов'язання від 2005	Зобов'язання від 1990
Канада	-12,6%	-14,6%	-19,3%	7,8%	-39%	-23%
Ісландія	-17,3%	-4,9%	-14,0%	7,6%	-29%	-21%
Японія	-12,8%	-5,6%	-12,5%	1,7%	-29%	-24%
Нова Зеландія	-9,6%	-12,8%	-19,3%	9,8%	-32%	-15%
Норвегія	-20%	-4,7%	-13,3%	3,9%	-34%	-28%
Росія	-1,4%	-20%	8%	0,8%	-13%	-38%
Швейцарія	-16,5%	-4%	-10,7%	3,4%	-28%	-27%
Україна	0,0%	-20%	8%	0,0%	-12%	-60%
США	-14,3%	-12,3%	-15,9%	8,2%	-34%	-24%

Позиція неурядових екологічних організацій України

Українські неурядові організації пропонують, щоб Україна взяла мету стабілізувати викиди парникових газів на теперішньому рівні до 2020 року з подальшим скороченням викидів. Тобто, щоб Україна в 2020 році викидала таку саму кількість парникових газів, як і сьогодні.

Така мета є абсолютно виправданою, вважаючи на значний потенціал енергозбереження і доступ України до сучасних механізмів Кіотського протоколу та майбутніх механізмів посткіотської угоди. Білорусь кожні 5 років приймає національні програми по забезпеченню росту ВВП без збільшення споживання енергії і досягає запланованих результатів. Росія в Познані на міністерському сегменті також заявила про намір стабілізувати викиди парникових газів до 2020 року шляхом збільшення енергоефективності на 40%.

2. Забезпечення фінансування

Заходи, для яких потрібне фінансування в рамках посткіотської угоди: (1) адаптація до змін клімату в країнах, що розвиваються, (3) проекти зупинки вирубки тропічних лісів та (4) проекти скорочення викидів парникових газів в країнах, що розвиваються.

Фінансування заходів зменшення викидів парникових газів та адаптації в країнах, що розвиваються - це зобов'язання, взяті індустріально розвиненими країнами в рамках кліматичної конвенції. Воно ґрунтується на історичній та сучасній відповідальності розвинених країн за спричинені зміни клімату та вичерпування атмосферних ресурсів планети. Це не є допомога та не є донорське сприяння, а натомість виконання встановлених обов'язків для виконання цілей Конвенції.

Основні питання стосовно фінансування, що обговорюються на переговорах:

1. Загальні обсяги необхідного фінансування;
2. Джерела фінансування (які механізми? усі країни чи лише розвинені платять в фонд? за якими принципами диференціювати обсяги внесків країн?)
3. Управління фондом та інституційні питання;

Чому Україна повинна платити кошти в міжнародний кліматичний фонд?

Україна за Конвенцією та Кіотським протоколом входить в групу індустріально розвинених країн. Саме ці країни, по-перше - повинні скорочувати викиди парникових газів та, по-друге - мають обов'язок фінансової допомоги країнам, що розвиваються, в скороченні викидів, адаптації та співпраці по технологіям. **Тобто ці два зобов'язання є невід'ємною частиною усіх країн Додатку 1 і України в тому числі.**

Без згоди на ці два принципи з боку індустріально розвинених країн неможливо буде досягнути прогресу на переговорах та прийняти вчасно посткіотську угоду.

Україна на перший період дії Кіотського протоколу отримала лише значні вигоди від приєднання до угоди як країна Додатку 1 через доступ до механізмів спільного впровадження та міжнародної торгівлі квотами.

Досягнення згоди та прийняття ефективної посткіотської угоди в Копенгагені є в інтересах України як для вирішення проблеми зміни клімату, так і для продовження використання механізмів спільного впровадження та торгівлі квотами. Це в першу чергу означає, що Україна, як країна Додатку 1, і якщо вона планує такою залишатися, повинна йти на певні поступки та компроміси на переговорах, а не блокувати рішення.

На останніх переговорах Україна активно виступала проти окремих питань формування адаптаційного фонду і по суті з міжнародної точки зору позиція України зводиться до такої: «Щонайменше зробити та внести - щонайбільше отримати вигоду». Категоричні заперечення України йти на будь-які компроміси можуть призвести до гальмування міжнародних переговорів та негативного міжнародного іміджу країни.

Дійсно, існує проблема, що рівень розвитку України не такий, як в західній або навіть центральній Європі і тому до України повинен бути диференційований підхід, як у встановленні мети на скорочення викидів, так і в обсягах коштів на програми адаптації в країнах, що розвиваються.

Нижче наводяться порівняльні дані для України та інших країн щодо основних критеріїв диференційованого підходу.

Обсяги викидів парникових газів: Помилково вважати, що через спад виробництва в Україні після розпаду Радянського Союзу викидається незначна кількість парникових газів. В абсолютних цифрах Україна в 2006 році входила в двадцятку найбільших забруднювачів планети і також несе відповідальність за зміни клімату, з якими вже зараз стикаються південні країни.

Викиди CO₂ на душу населення: Викиди CO₂ на душу населення в Україні та Білорусі найменші серед усіх країн Додатку 1. Тим не менш, вони в 5 разів більше ніж в Індії та в півтора рази більше ніж в Китаї.

Джерело: МЕА, Ключова енергетична статистика (Key Energy Statistics), 2008 р.

Рівень ВВП на душу населення: за рівнем ВВП Україна відстає від усіх індустріально розвинених країн, більше того, має менший ВВП на людину ніж Китай.

Джерело: МЕА, Ключова енергетична статистика (Key Energy Statistics), 2008 р.

Рівень енергоінтенсивності ВВП: Україна залишається однією з найбільш енергонеефективних країн в світі. Це свідчить про надзвичайний потенціал скорочення споживання енергії та, відповідно, парникових газів. Україна повинна запроваджувати політику зменшення споживання енергії та розвитку відновлюваних джерел енергії навіть без існування проблеми зміни клімату. Це є економічно доцільним та необхідним.

Джерело: МЕА, Ключова енергетична статистика (Key Energy Statistics), 2007 р.

Загальний обсяг необхідних коштів.

За зведеними оцінками загальна цифра необхідних коштів сягає US\$ 145 млрд. щороку:

- Принаймні US\$ 50³ мільярдів на адаптацію;
- Принаймні US\$ 35⁴ мільярдів на зупинку вирубки тропічних лісів;
- Принаймні US\$ 50⁵ мільярдів на заходи скорочення викидів в країнах, що розвиваються;
- Принаймні US\$ 5⁶ мільярдів на страхування для адаптації;
- Принаймні US\$ 5⁷ мільярдів на сільське господарство;

Основні пропозиції щодо джерел фінансування, коментарі до цих позицій та аналіз їх прийнятності для України

Пропозиція Китаю:⁸

Усі країни Додатку 1 повинні встановити рівень щорічних відрахувань обсягом від 0.5% до 1% ВВП країни. Такий підхід допоможе зібрати \$278-557 мільярдів на 2030 рік.

Коментарі інших країн: взагалі пропозиція не знайшла широкої підтримки, ЕС називає запропонований механізм «екстремальним та найменш вірогідним», а США вказує на неможливість проходження рішення про відрахування через Конгрес.

Найменш вірогідно, що ця пропозиція буде активно розглядатися надалі.

Пропозиція Мексики

Створення багатостороннього фонду, в який будуть платити усі країни в залежності від трьох критеріїв: (1) рівень викидів парникових газів, (2) населення, (3) ВВП.

Що стосується історичних викидів пропонується 3 підходи: (1) не враховувати історичні викиди та врахувати лише сучасні викиди, (2) порахувати історичну відповідальність відносно внеску до збільшення глобальної температури (пропозиція Бразилії) та (3) врахувати загальний обсяг викидів лише після 1990 року як моменту прийняття проблеми зміни клімату на політичному рівні.

³ Oxfam International (2007)

⁴ Boucher 2008, Meridian Institute/Government of Norway 2009

⁵ European Commission (2009)

⁶ Munich Climate Insurance Initiative

⁷ European Commission (2009)

⁸ http://unfccc.int/files/meetings/ad_hoc_working_groups/lca/application/pdf/technology_proposal_g77_8.pdf

Рівень ВВП повинен репрезентувати фінансові можливості країни для боротьби зі зміною клімату. Відповідно ті країни, що мають більшу спроможність платити повинні вносити до фонду більші суми.

Пропонується, що усі країни (як розвинені, так і такі, що розвиваються) будуть отримувати кошти з фонду, але розвинені країни зможуть використати лише певний відсоток коштів (70%), що вони внесли в фонд. Частина фонду буде зарезервована для найменш розвинених країн, які зможуть отримувати кошти але від яких не вимагатиметься внесок.

Стратегічні рішення щодо управління фондом будуть прийматися на зустрічах сторін конвенції.

Коментарі інших країн: Група острівних країн вказує на недостатність коштів, ЕС вважає, що обидві мексиканська та норвезька пропозиції мають важливі елементи та можуть бути скомбіновані; США заявляє про складність проходження через Конгрес. Одна з проблем цього механізму - ризику наповнення фонду. В 189 країнах необхідне прийняття щорічних урядових рішень про відрахування до фонду і існують ризики, що він не буде наповнюватися в повній мірі. Також ця пропозиція не знаходить повної підтримки серед країн, що розвиваються, тому що вони також повинні будуть платити в фонд, хоча не винні в проблемі зміни клімату.

Для України:

Позитивні аспекти:

- Єдиний підхід та критерії для усіх країн конвенції, а не лише зобов'язання фінансових внесків країнами Додатку 1. Таке диференціювання є справедливим і багаті країни, що не належать до країн Додатку 1 також будуть в необхідній мірі сприяти наповненню фонду;
- Врахування фінансових можливостей нашої країни сприяти боротьбі з глобальною зміною клімату за наявного критерію стосовно ВВП;
- Можливість отримувати кошти з фонду на фінансування проектів скорочення викидів в Україні (хоча не більше ніж 70% від внесених до фонду коштів);

Можливі негативні аспекти:

- Україна за такого механізму повинна буде щорічно направляти «реальні кошти в міжнародний кліматичний фонд».

Пропозиція Норвегії:

Замість безкоштовного отримання дозволів на викиди парникових газів країнами Додатку 1 - аукціонний продаж X% квот на викиди парникових газів кожної з країн Додатку 1.

Коментарі інших країн: Китай назвав пропозицію «обіцяючою», ЕС вважає, що обидві мексиканська та норвезька пропозиції мають важливі елементи та можуть бути скомбіновані; Японія розглядає цей механізм.

Для України:

Позитивні аспекти:

1. Скоріше за все Україні не доведеться вносити „реальні” кошти за дозволи на викиди. Україна має значний надлишок квот з першого періоду дії Кіотського протоколу, які скоріш за все будуть переведені на наступний період.

Негативні аспекти:

1. Україні доведеться поступитися певною частиною своїх квот. Щодо прийнятності таких поступок можна порівнювати з сумою, що Україна повинна була б платити за мексиканською пропозицією. Але варто пам'ятати, що Україна отримала свої квоти не за рахунок цілеспрямованої політики уряду на зниження викидів парникових газів, а за

рахунок реструктуризації економіки, а зобов'язання, взяте за Кіотським протоколом, було лише показовим кроком.

2. За норвезькою пропозицією усі країни Додатку 1 будуть надавати єдиний % квот від наданих дозволів. Тобто, чим більше країна викидає, тим більше повинна платити, але при цьому не враховується елемент спроможності країни платити на такому самому рівні як інші. За обсягом фактичних викидів на 2005 рік Україна входить в двадцятку найбільших забруднювачів планети парниковими газами, тобто % наданих квот буде іноді більший, ніж у деяких великих Європейських країн.

Але вважаючи, що Україна не буде платити реальні кошти, а лише поступиться певною кількістю своїх квот такий сценарій не найгірший.

Пропозиція Швейцарії:

Встановлення міжнародного податку на викиди парникових газів обсягом \$2 за тону.

Коментарі інших країн: Китай вважає, що цей механізм політично складний для реалізації, Бразилія вважає його несправедливим через неврахування історичної відповідальності, ЄС вважає пропозицію політично неприйнятною.

Для України: Позитивним аспектом є запровадження податку для усіх країн без винятку. Негативним аспектом - неврахування спроможностей країн платити. Україна в такому випадку буде платити більше ніж сусідня Польщі, в якій рівень ВВП на душу населення більше в 2 рази.

Механізми, що можуть бути додатково залучені:

1. Збори з міжнародного авіаційного та морського транспорту. Пропонується 2 підходи:

- a. встановлення зборів за кожну авіа або морську подорож (плата розміром 10 USD за переліт зможе додатково надати 8 млрд. USD в рік) та
- b. створення системи торгівлі викидами в цих секторах та аукціон певної кількості дозволів на викиди парникових газів (За оцінками РКЗК ООН до 2010 це зможе додатково привнести 22 млрд. USD, беручи за основу ціну тони викидів на рівні 23.60 USD та 100% аукціон);

Для України: за умови єдиного підходу для усіх країн Україна не повинна бути виключенням. Такий підхід не зобов'яже уряд вносити кошти, але кошти будуть збиратися з морських перевезень та приватних перельотів.

2. Двосторонні угоди між країнами про співпрацю по адаптації, передачі технологіям та скороченню викидів парникових газів, за умови, що такі заходи будуть відповідати необхідним критеріям;

Для України не є актуальним

3. Збільшення відрахувань від механізму чистого розвитку до 3-5%.

Для України може бути актуальним, якщо в майбутньому вона буде виконувати проекти за механізмом чистого розвитку в країнах, що розвиваються.

Питання управління кліматичним фондом:

Китай та країни що розвиваються проти передачі управління фонду до Світового Банку та ГЕФ. ЄС вказує, що ГЕФ не зможе взяти на себе виконання усіх завдань кліматичного фонду. Японія виступає в підтримку Світового Банку, ГЕФ та інших міжнародних фінансових організацій.

Позиція неурядових міжнародних організацій: Органи управління коштами адаптаційного фонду та фонду передачі технологій повинні повністю підпорядковуватися та звітуватися РКЗК ООН. Світовий банк чи будь-яка інша міжнародна фінансова організація не повинні розглядатися як органи управління коштами цих фондів. Навіть в умовах зростаючої

проблеми зміни клімату Світовий Банк продовжує підтримувати проекти розвитку викопних палив. За період 1997-2007 проекти Банку спричинили викиди 26 гігатон CO₂, що в 45 разів більше річних викидів в Великобританії. Міжнародні фінансові організації не мають практики демократичного прийняття рішень; будь-яке рішення приймається на основі “один \$ один голос», що не є справедливим до найбільш вразливих країн, які повинні бути отримувачами коштів на адаптацію та технології скорочення викидів.

3. Співпраця по технологіям

Існуючі пропозиції:

Пропозиція Китаю⁹

Китай запропонував створити багатонаціональний фонд, що буде фінансуватися країнами Додатку 2 (група розвинених країн, що надають донорську допомогу в країни, що розвиваються). Такий фонд буде знаходитися під управлінням Конференції Сторін.

Кошти багатонаціонального технологічного фонду будуть використовуватися на наступні програми:

- (1) дослідження та інновації шляхом наукової та технологічної співпраці на усіх рівнях, включаючи наукові установи та інститути;
- (2) прискорення темпів виробництва технологій;
- (3) передача та розповсюдження технологій (забезпечення доступності технологій, продуктів та відповідних послуг).

Щодо різних типів технологій пропонується диференційовані підходи та вимоги до фінансування:

- (1) публічно доступні технології. Ідентифікація потреб в таких технологіях та забезпечення передачі ноу-хау, найбільш доступних та оптимальних технологій та підтримка їх інсталяції в місцевих умовах.
- (2) запатентовані технології. Забезпечення доступу до технологій за доступною ціною. У випадку, коли технологія є приватною властивістю - купування ліцензії, у випадку частково державної власності - уряд повинен передати свою частку безкоштовно, технології у повній власності урядив повинні надаватися за зниженою платою або взагалі безкоштовно.
- (3) Підтримка створення національних та регіональних центрів найкращих технологій для посилення співпраці по технологіям між північчю та півднем, півднем-півднем та спільною співпрацею, включаючи наукові дослідження та розробки.

Пропозиція ЄС

ЄС говорить про необхідність розбудови потенціалу та підтримує пропозицію створення центрів найкращих технологій. ЄС також запропонував, щоб усі країни взяли зобов'язання збільшити вдвічі кошти, що направляються на дослідження в сфері енергозбереження та відновлюваних джерел енергії і відкритий до спільних науково-дослідних проектів.

Пропозиція Японії

Японія на перше місце виділяє технологічну співпрацю в межах окремих галузей світової економіки, а також широке залучення приватного сектору та громадськості.

Результати обговорень в Бонні (квітень 2009)

Широка підтримка ідеї збільшення коштів, що направляються на наукові дослідження. Різні погляди на інституційні питання, інтелектуальне право власності та джерела фінансування.

⁹

Для України:

Обидві пропозиції Китаю і ЄС є цікавими для України. Можливо, Україні варто оцінити які українські технології вона змогла б поширювати в інших країнах та провести необхідні консультації з українськими виробниками.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

В інтересах України є прийняття ефективної посткіотської угоди в Копенгагені. Це необхідно для вирішення глобальної проблеми зміни клімату, але також з суто економічних міркувань - для продовження використання механізмів спільного впровадження та торгівлі квотами.

Тому Україна не повинна блокувати рішення, що сприяють прогресу на переговорах і йти на певні поступки та компроміси.

Щодо питання зобов'язання на скорочення викидів: Обрана Україною мета на 20% не є політично доцільною на переговорах і за відсутності обґрунтування цифри буде дуже важко переконати інші країни, що така мета є рівнозначною діям інших розвинених країн та країн, що розвиваються. Україна повинна бути готовою до більш серйозного зобов'язання.

Щодо питання фінансування: за будь-якого із запропонованих на сьогодні механізмів Україна повинна буде вносити кошти або у вигляді передачі частки квот або у вигляді реальних коштів. Україна входить в групу індустріально розвинених країн і повинна розділяти відповідальність за зміни клімату, що вже відбуваються. В той же час, Україна повинна наголошувати на необхідності диференційованого підходу для України, зважаючи на низький рівень ВВП.

Щодо питання співпраці по технологіях: усі пропозиції для України цікаві.